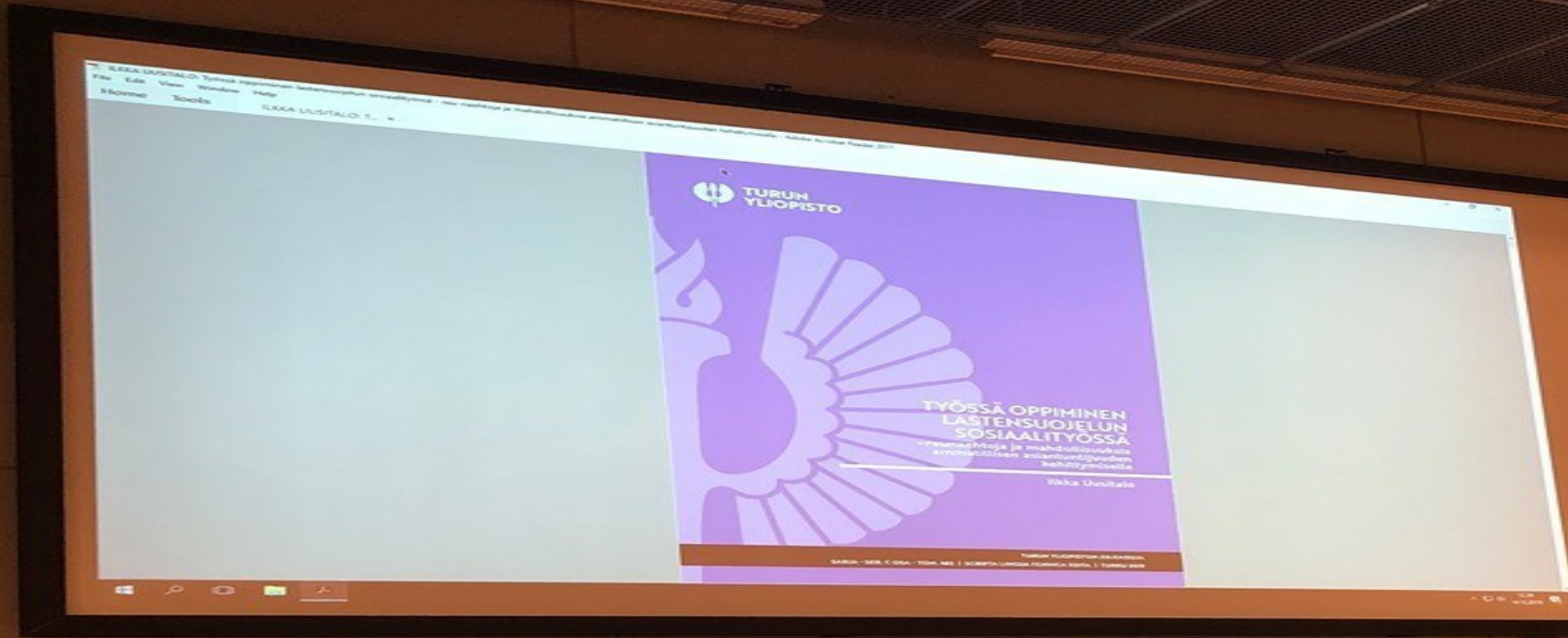

TYÖSSÄ OPPIMINEN LASTENSUOJELUN SOSIAALITYÖSSÄ

–reunaehtoja ja mahdollisuuksia
ammattillisen asiantuntijuuden
kehittymiselle

Ilkka Uusitalo, KT, lehtori
10.3.2022

Väitöstilaisuus 14.12.2019 Turun yliopistossa

Tutkimuksen teoreettisista lähtökohdista

Tutkimuksessa lähestyttiin teoreettisilla käsitteillä kysymystä, miten käytännön työelämän tilanteissa saatava kokemus vaikuttaa työntekijöiden ammatilliseen osaamiseen.

Asiantuntijuuden ja taitavan toiminnan tutkimisen lähtökohtana on pidetty sitä, että oppiminen liittyy juuri tietoon ja kokemukseen eikä esimerkiksi persoonallisuuden kehittymiseen tai synnynnäiseen lahjakkuuteen (Palonen ym. 2007).

Asiantuntijaksi kehittymisen edellytyksinä pidetään koulutusta, todellisissa toimintaympäristöissä saatua kokemusta ja jatkuvaa asiantuntijatehtäviin liittyvää tarkoituksellista harjoittelua (vrt. Ericsson 2006; 2018; Mieg & Evetts 2018).

Tässä tutkimuksessa työssä oppimista ja ammatillista asiantuntijuutta tarkastellaan erityisesti vaativien asiakas-tilanteiden yhteydessä.

Tutkimusongelmat

Tutkimusongelmat:

1. Millaisia vaativia (kriittisiä) ja oppimisen kannalta merkitykselliseksi koettuja asiakastilanteita työssä kohdattiin ja mihin vaiheisiin ne sijoittuivat lastensuojeluprosessissa?
2. Mitä sosiaalityöntekijät kokivat oppineensa vaativista asiakastilanteista?
3. Mitä sosiaalityöntekijät ajattelevat lastensuojelun sosiaalityössä tarvittavasta ammatillisesta asiantuntijuudesta ja asiantuntijaksi kehittymisestä?

Tutkimusaineistot

Tutkimuksen empiirinen aineisto muodostui

1. vaativista lastensuojelun sosiaalityön asiakastilanteista (N=14) sosiaalityöntekijöiden kuvaamina ja
2. sosiaalityöntekijöiden teemahaastatteluista (N=20).

Tutkimusasetelmassa tutkimuksellisena kohteena on lastensuojelun sosiaalityön kehittyvä ammatillinen asiantuntijuus työn ja työssä oppimisen konteksteissa.

Tutkimusaineistojen analyysimenetelmät

Vaativien asiakastilanteiden analysointi:

1. Teorialähtöinen sisällönanalyysi (analyysissa edettiin deduktiivisesti: analyysirunko johdettiin etukäteen teoriasta (Situating learning ja Flanaganin kriittisten tapausten tutkimusmenetelmää soveltaen). Analyysirunkoa täydennettiin lisäksi aineistolähtöisesti.
2. Lopuksi aineiston analysoinnissa sovellettiin Erautin (2004) informaalisen oppimisen typologiaa (analyysissa tarkasteltiin, minkä tasoista oppimista vaativiin tilanteisiin ja tapahtumiin liittyi)

Haastatteluaineiston analyysi:

Haastatteluaineisto analysoitiin sisällönanalyysillä, teemoittain ja teemoitellen. Teemalla tarkoitetaan tässä tietoa siitä, että aineisto ryhmittyy keskeisen teeman tai asian ympärille (mm. Brink & Wood 1994, 215; Tuomi & Sarajärvi 2018).

Päätuloksia ja johtopäätöksiä

1. Informaalilla (työssä oppimisella ja kokemuksista) oppimisella ja formaalilla koulutuksella on kummallakin oma merkityksensä ammatillisessa asian-tuntijatoiminnassa ja asiantuntijaksi kehittämisessä.
2. Vaativat ja joskus äärimmäistä henkistä ponnistelua vaativat asiakastilanteet ja työn kontekstuaaliset ongelmat ovat rikkaita oppimistilanteita, koska niissä viriää tarve hankkia tietoa ja ratkaista ongelmia.
3. Informaali työssä oppiminen lastensuojelun sosiaalityössä kiinnittyy vahvasti sosiaaliseen toimintaan ja erilaisiin työn konkreettisiin vuorovaikutustilanteisiin.
4. Ammatillisen kehittymisen ja työssä oppimisen kannalta tärkein työn rakennetekijä on työpari. Työnjaollisesti toimiva, roolitettu ja tavoitteellinen työparitoiminta palvelee vaativista asiakastilanteissa suoriutumista.
5. Työssä oppiminen ja ammatillinen asiantuntijuus muodostuvat kontekstinsa näköiseksi (kunnan koko, tiimikulttuuri ym.)
6. Työllä ja työssä oppimisella sosiaalityöntekijät kokivat olevan ison merkityksen asiantuntijaksi kehittämisessä kuten sosiaalityön koulutuksella-kin.
7. Asiantuntijuuden kehittäminen edellyttää myös, että omaa osaamista arvioidaan jatkuvasti itse ja toisilta saadun palautteen avulla. Tarvitaan palautetta edistymisestä, vahvuuksista, heikkouksista ja palautetta organisaation odotuksista.

Kiitos mielenkiinnostanne!

Lähde:

<https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/148468/AnnalesC482Uusitalo.pdf?sequence=1>